

EKSPLOZIJA

Tisto z bombo je bila pravzaprav velika pomota. Počilo je in žrtve so se znašle med nami kot avgustovski dež, ki ga nebo izjoka iz kristalne vaze veličastja. Počilo je in smrad se je v oblakih pognal kvišku. Širil se je v naročje prividov čiste svobode brez smrti, brez dežja in brez eksplozij. Ta svoboda je magma, zamaknjenost.

Reka se je umirila, postala je tisto, kar smo od nje vedno pričakovali - zaspani opomin. utrip. Pa vendar ne bi zadremali, če bi reka nekega dne usahnila, ker jo bi nadomeščala svoboda. Svoboda pa je že dovolj veličasten opomin. Če se je koga lotevalo malodušje, sta ga torej vtirili spet svoboda ali reka.

Reka. Valila se je coprnica, kot da je vse njeno, drugič pa spet medlo kot utrip umirajočega. Prod je bil slej ko prej prizorišče, kjer se je sproščala mlada sla od smrti do nagosti, od nebeške svetlobe do peklenske odtujitve. Prod je vse premogel - tudi spoznanja in tudi laži, ker reka je na njem odlagala vse tisto, kar je bilo zanjo skrivnost. Darovala je z razumevanjem, včasih pa tudi z ihto.

Tako so minevali dnevi. Šmehov Francek je verjel iz dneva v dan bolj, da mora zmagovati in slednjič tudi zmagati moč. Zato k verouku, kjer je zadnje čase tekla beseda le še o usmiljenju, ni več zahajal. Zato si je tudi izdelal lok. Svoboda naj bi bila po njegovem splet moči in eksplozij in streljanja in krvi in smrti. Nikdar nisva prišla do zaključka. Objasnil mi je pač, da bodo nekateri reakcionarji slednjič obviseli na vaški lipi. S tako prepričevalnostjo je pripovedoval in ker je pri tem mislil tudi mojo staro mamo, sem gledal to obešanje v bizarni igri zla in usmiljenja. Visela bo kot pes in župnik na drugi strani ter po vrsti vsi ostali klerikalci. Ker so težki, se bodo razpotegnili in jeziki jim bodo bingljali iz ust in trebuhu se jim bodo preparali, drobovje pa se bo kot pomije razlilo po tleh - kot Iškarijotu. Oči bodo votle ponujale opravičilo. Pa ga jim ne bomo dovolili izreči. Vse kar je naprednega, bo viharilo z nami.

Streljali bomo trupla. COF - pa bo odneslo glavo, CEF - pa bo odletelo srce iz telesa. FLOK - pa bo lobanjo razneslo na milijardo delčkov. Sovraštvo bo v škrlatni svetlobi podvečernega neba postajalo ljubezen. Saj jutri bo nov dan in zakaj ne bi navsezadnje orjaškega topa umerili še v smrt. Kaj pa je pravzaprav to? Svoboda to ni. Stalin tudi ne.

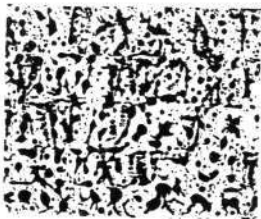
Dolgo mi je pripovedoval in vse sem verjel. Popoldne je lezlo v večer, popetje je razganjalo utrip svobode. Ljudje so se sprehajali ob reki, kot da bi hoteli pregledati ogromno setev, kot da bi božali vimeni ogromne krave, iz katerih solzi mleko za vso vas, posebno pa za tiste, ki se bodo rodili jutri. Saj nas je vendar še vedno premalo, saj je vendar lepo, kot še nikdar ni bilo.

Ljudstvo se je torej sprehajalo ob obronkih njiv, po prođu, po kolovozih. Noč je brisala zarjo. Jutri bo lep dan. Odšli bomo spet po delu, ali na prod. Iskali bomo vsega tistega, česar še nimamo, nimamo pa samo še socializma in večnega življenja. Prvega moramo zgraditi, v drugega nam pa ne pustijo verjeti, ker je to zelo reakcionarno. Česnik je pa rekel, da je življenje prezapleteno, da bi ga lahko razumeli. Tako neumni pa spet nočemo biti, da bi verjeli vsaki afni, ki kroji resnice po svoje, ne da bi pri tem pogledali na delavski razred, ki se že od pamtiveka toleče zavsakdanji kruh in ga je treba prav sedaj rešiti bede in zla. Nekoč sem vprašal Česnika, kaj da je delavski razred zagrešil, da se mu v kapitalizmu tako slabo godi. Odgovoril mi je, da je to tisti pohlep sakramenski. O tem pa je včasih spregovoril tudi župnik. Nisem prav razumel njegovih razlag. Zdi se mi, da bi morali vsi več obrazložiti. Tudi to še ni čisto jasno, kdo je delavski razred, ali spada naš ded v ta razred in ali spadam jaz. To bi morali povedati. Tudi tovarišica Agata bi morala, ali pa celo tajnica Angela. Če sploh vesta.

Po tisti strašni eksploziji se je vse vršilo z grozljivo naglico. Dim se je še kobacal po pobočjih Samsona, ko je že zelenkasti avtomobil z nosili čakal žrtve, da jih odpelje v Ljubljano.

Pritekel sem domov in oče me je pretepel, ker sem zamudil, pa sploh nisem vedel kaj, pa tudi tega ne, če so me res pričakovali. Zamudil sem se za ogradami, iskal sem Lizo, ki se je že tri dni skrivala pred vsakomer, ki je hotel potrkati na njena vrata. Oče me je tepel in ko je končal, sva se na tri metre gledala in se iskala. Nastala je praznina, dolgi jek bombne eksplozije se je vračal med naju in strah je trkal na duri.

Mame ni bilo od nikoder, morala je biti zraven, ko so Škapinovemu Marjanu rezali krpe dlani in na krvaveč ostanek dlani pokladali bele rjuhe. Že dolgo pred tem se je njegova zavest porazgubila v prosojni praznini neba. Mama je seveda morala biti prisotna pri tistih v ozadju, ki so molili roženkranc za duše umrlih nedolžnih. Nekateri so se jim nasmihali, drugi pa so umazano kleli. Pametni državljani, kot na primer Česnik ali Cankar, so po-

stajali na robu množice in si pošepetavali, kako se je sploh moglo dogoditi kaj takega. Vsak je povedal nekaj resnic, ki se jih je gotovo spomnil že Alfred Nobel, ko je iznašel tega hudiča - kot se je izrazil Martin.

Zdravnik je bil majhen, droban, a samozavesten - kot da vsak dan rešuje kaj takega. Šofer je postajal poleg, za nesrečo se ni menil, kar preplašenim puncam je mežikal; veliko se jih je zbralo in vstopile so se pred štacuno. Slednjič je zatulila gasilska sirena.

Žrtve so bile stisnjene ob zid Škapinove hiše in veliko kričanja je bilo v njihovi bližini.

Zgodilo se je na produ. Pobi so našli granato, tolkli so po njej, dokler ni počilo.

Skozi okno je gledal župnik in pomirjeno spraševal našo staro mamo, kaj da se je zgodilo.

"Za božjo voljo gospod, roko mu je odtrgalo, mrtev, ne vem, pridite gospod, joj..."

Mogočna župnikova postava se je kot pozlačen špampet odlepila od sivega okna in se v hipu znašla sredi dogodkov. Ves lep in nedolžen je bil. Takega smo čakali, v takega smo verjeli. Pa ni nič pomagal, samo prazno je gledal v smrt, ki se je kot podgana grozeče plazila med množico.

V hipu smo se vaščani osamljeni in razgaljeni našli porinjeni v samoto, v brezčasje in tudi v poraz.

Od nekod je prilomastil Tevž in se resnice zavedel šele takrat, ko so fante že trpali v zelen avtomobil in je dohtar ves v svečani mirnosti po zapletenem opravku rekel tisto, kar smo vsi pričakovali, da bo rekel. "V Ljubljano!" Pomislil je, kot da čaka prebliska, ki mu bo z zvezdno natančnostjo pošepetal še izid zadnjega dejanja.

"Ni veliko upanja..."

Ko je momljaj ta stavek, se je ves majhen in usmiljen približal množici, ki se je stekala bliže kot deževnica.

Pa so vendarle vsi zamrzili njegovo hladnost. Čisto lahko je bilo namreč v njegovem nastopu poiskati kali brezdušnega pohlepa in igrane skromnosti.

Moja mama se je slednjič prerinila do mene in mi velela, da moram hitro domov. Stekel sem. Nikoli mi ni nihče povedal, zakaj so me v teh hipih strupenega miru hoteli imeti doma, saj so vendar nesreče ob bombni eksploziji neponovljive. Nikdar in nikjer se še ni zgodilo, da bi v isti vasi v enem dnevu po nesreči eksplodirali dve bombi, s katerima so se igrali otroci.

Roženkranc je obmolknil, smrt se še ni odločila za poslednje dejanje, zavláčevala je, kot da je potrebno še nekaj podpisov tega pa onega urejevalca usode. Množica se je začela redčiti, nekje spredaj je zagorel plamen joka -

ženskega, cvilečega. Tako jokajo mamé, ko umirajo edini sinovi. Avtomobil se je potegnil na cesto in izginil.

Postali smo tisto, kar ni nikdar nihče pomislil, da bi lahko postali, brezglava, nemočna čreda, ki jo oklepa tolpa belih okostnjakov. Med šepetanjem so se utrinjali klici in pridušeno ihtenje. Vse pa se je spočenjalo izven nas in napajalo naše uboštvo. Karkoli je priletelo od koderkoli, smo vzeli za dobro, nahranili smo se z vsakim grižljajem, ki ga je pred oči vrglo naključje.

Slednjič sem se sam odločil in šel proti domu. Sam.

Za mizo je sedel oče, potan od jeze in vina. Nesreča mu je nekaj povedala, nikdar ne bom za to izvedel, preveč bedna je moja pamet in premalo strupa imam v zobeh. Spomnil sem se na modrase in zamrzil najprej očeta, nato staro mamo, Majo, župnika. On se je ves svetniški predal spošljivemu užitku, pomagal pa ni, čeprav bi moral, saj predstavlja Boga.

Usedel sem se na pručko in čakal. V kuhinjo je takoj za mano stopila objokana mama in pohladila žerjavico, ki se je nabirala med mano in očetom.

"Težko, če bo ostal."

"Marjan?" jo je iskal oče.

"Marjan, Marjan," je šepetala.

"Pa drugi?"

"So samo ranjeni."

Pogovor se je spremenil v monotonost, ki pa je premogla v sebi največ značilnosti navadnega vaškega opravljanja. Ob tem se nisem vpraševal, saj se spraševati tudi ni bilo koristno.

Pa vendarle so burkali ob plitvine moje nedomišljenosti grozeči valovi strahu in upanja. Upanje smo vedno imeli za balzam. Pa ni tako. Najbolj mučno je bilo sedaj upanje, saj ni preneslo sklepanja - štirih računskih operacij. Z upanjem je bilo kot z Majo. Ko sem sovraštvo do nje že domislil in doživel, me je kot jagnje poiskala ljubezen.

Zvečer je bil v šoli kino. Potujoči kino je navadno krepil naš ponos, Pomagal je reševati naš včasih zavožen razum. Velikokrat pa je potujoči kino pokazal tudi Stalina in neizmerne črede ovc, ki se pasejo po prav tako neizmernih poljih neizmerne Rusije. S podvojeno močjo se je naša vera po vsem tem spet zagnala prav v sredico novega spopada, ki ga je od nas zahteval začetek tega veličastnega trenutka, ki naj bi postopoma postajal neskončna sreča.

Zaradi vsega tistega, kar se je dogajalo dopoldne, smo sprejeli potujoči kino bolj kot pogrebno slovesnost, manj pa kot čast, ki jo je našemu čutenju prinesel svoboden večer.

Možiček, ki je vrtel potujoči kino; je bil majhen, zaripel v lice, brke pa je imel manjše kot Stalin, a večje kot Česnik. Vse filme, ki jih je vrtel, je imenoval "en lep film". Tolikokrat je že prišel v našo vas, da je Maja nekoč dejala, da gremo zvečer gledati "enega lepega filma". Možička so klicali Kristo, Tevž mu je dejal Kristus. Vsi filmi so bili ruski oziroma sovjetski, v vsakem pa je nastopil Stalin ter veliko delavcev in še več rdeče armade. Filme je šla gledat celo naša stara mama, ki je, kot rečeno, mrzila Sovjetsko zvezo. Župnik nikdar ni prišel. Moj ded pa, ki je Rusijo menda ljubil, saj so bile tudi njegove brke zelo podobne Stalinovim, je že ure in ure postopal pred šolo in čakal potujočega kina. Babica ga je nekoč zmerjala: "Že gre norec - naj le gre." Meni se to ni zdelo lepo, ded pa je kot kafa izginil iz hiše.

Tega večera pa ni bilo tako, zrak je bil zadušljiv od dolgega dne in od oblakov. Vse je pričakovalo dežja, ki naj bi vsak hip začel izpirati kri, ki so jo dopoldne posuli s peskom. Možiček Kristo pa se je vsemu navkljub nasmihal, kot da bi se namerno norčeval iz naše mizerije. Kadar smo se smejali na pogrebu, so nas očetje topli, vseeno je bilo, kdo je ležal v krsti - partijec ali klerikalec.

Po vsem tem je v meni zraslo spoznanje, da je potujoči kino sabotaža, čeprav pokaže Stalina, saj se celo volkovi kdaj pojavijo kot jagnjeta - takrat je pokol najhujši. Od trenutka do trenutka sem bolj vedel, da je življenje res "pasja igra".

Nikogar ni bilo v kino razen nekaj pijancev, zato je večer postajal tiho, kar je obetal dolg, težak dan. Gramofon pred šolo je utihnil. Kristus je pospravil mašine in se odpeljal v mesto, kjer ljudje ne porajajo na smrt. V mestu pijejo mleko naših krav, tam prepevajo vesele pesmi, tam ni zadruga, tam je svoboda pisana in v svetlih pisarnah na pol naga dekleta kažejo lepim tovarišem iz okraja bele noge in mehka stegna.

Večer pa je grozil, v kuhinji je plašila lajna, ki jo je prišel vrtet Šmehov Francek. To ni bila prava lajna, to je bil stroj, ki ga je našel v razbitem porcelanastem Srcu Jezusovem, ki ga je tajnica Angela vrgla skozi okno, ko je dokončno spoznala, da ni več Boga. Oče je sedel na pručki in se poigraval z nožem, mama je šivala, stara mama je jokala, sestra pa je izginila iskat novic po vasi. Med temnimi iskanji so se utrinjale besede, ki se v ničemer niso tikale Ljubljane. Lajna pa je spet in spet začenjala znova, kot da se je spomnila smrti in nas poklicala, češ, barabe, usranci, glejte, cik cok in se je naenkrat posmejala in zaplesala po taktu tišine.

"Kje je punca?" je začenjal oče.

Molk in "trija ti hojladro - jutri me več ne bo ..."

"Ni je še."

Ogenj v štedilniku je poprasketal, češ, saj sem jaz tukaj. Frik kkkk. Poleno je padlo in dodalo zaključek. Koraki na cesti so potihnili. Pa spet znova. Šmehov Francek se je slednjič vdal in pogledal po truplih. Osel, kaj misli, da hočemo ali morda še več strahu ali celo bolečino upanja. Molk.

Pa spet - "Trija ti hojladro - jutri me več ne bo."

"Trija ti hojladro - jutri me več ne bo."

A res, ugrizni pes, saj si pes, ne, saj jih ne bo, pa tudi če pridejo, je vse prodano. Polivali bomo po ognju, mogoče bomo pekli krompir. Mogoče bo treskalo. Nad Platnarico bomo kričali kot obsedenci - kuzla, kuuzla. Maji bomo s slastjo porezali ušesa in tudi - tudi rit ji bomo odrezali. Metuljev bomo nabrali in napletli venec - venček, pa flika flok, juhej, amen.

"Trija, ti, hojla, hojla, hojla, didro, ne bo, ne bo, ne bo. Saj ga ni in ga ne bo." To čakanje je Turčija.

Zobje so postajali veliki, belina oči se je igrala s svečo, ki jo je stara mama podržala nad vzglavjem. Pa jih je še odpri, tudi vdahnil je še enkrat in v pomodreljih ustnah je bilo zaznati trpljenje ali celo dve besedi. Moj bog. In je izginilo kot glas, ki te samo spomni, ker samo to je važno. Ne toliko mi, ki smo tukaj zbrani in čakamo sestro. Kako je pri Škapinovih? "Trija ti hojladro ..."

"Gre."

"Ona je."

Sestra je odprla vrata, vstali smo in čakali njenega pogleda. Stisnila se je k vratom in in zajokala.

Marjanov pogreb je bil v nedeljo.

Tudi transfuzija ni pomagala. Zdravniki so obstali in izrekli tisto, kar zdravniki povedo navadno z očmi.

Škapinova Zora je izgubila edinega sina.

Pa to so bile samo besede, ki smo jih trosili po kolovozu in nebu.

Sonce je potemnelo, megla se je kot cunj oprijela Samsona, kot da hoče prikriti upanje. Možem so zastale misli, jok se je vlekel za materami. Tolažba je bila samo v prividih in te so na vsakem koraku ponujali tisti, od katerih pričakujemo oblasti, kazni, ali celo življenje.

"Marjana bodo v nebesih sprejeli angelski zbori, mučenci mu bodo prihiti naproti, njegova smrt bo oprala našo grešno človečnost. Bog kliče k sebi tiste, ki jih najbolj ljubi. Solze ne morejo izprati žalosti, božja ljubezen pa lahko nasiti naša srca s tolažbo. Itd. Itd."

"Tovariši. Umrl je mlad človek, tudi to je žrtev za svobodo. Ko smo zvedeli za kruto dejanje slučaja, smo obstali. Ko stojimo pred krsto tega mladeniča, se zavedamo, da dolgujemo njegovi žrtvi, kot žrtvam tisočev naših najboljših sinov, veliko obveznost. Ne bomo le obnovili porušene domovine, ustvarili bomo tudi novo družbo - socialistično družbo, ki bo dostojen spomenik tudi temu človeškemu žrtvovanju. ltd. ltd."

"Še čudno, da so ga pokopali z gospodom in so prišli zraven tudi muzikanti." Babica je bila strup. Očitaneje je bilo to.

"Otrok je otrok. Otrok je samo človek, ni ne klerikalec, ne komunist," jo je popravljal Česnik.

"Tisto že tisto, pa to ne gre skupaj."

"Gre in ne gre. Taki smo ljudje, nismo vedno pošteni."

Popravila je šobo in z jezikom poiskala tiste zobe zadaj - strupnike.

"Jemene, ko pa verske reči režim prezira. Župnike zapirajo, zvonjenje so prepovedali. Golazen je to, golazen. Ljudje se boje hoditi v cerkev. To ni nobena dekracija ali kako se že reče. Svoboda tudi ne."

"Pustiva to."

Pa se je res vsem čudno zdelo, da so se tako zbratili. Na trugi je bila zastava, pred pogrebom pa križ. Ponosen sem bil na to, kot da imam za vse to jaz največje zasluge. Smrt me ni prizadela, saj je nisem našel. Iskal sem jo, pa mi je ni uspela približati niti stara mama niti Maja. Smrt je preveliko bivanje, da bi ga lahko osvojil in se predal njegovim potem. Znašel sem se na križišču kot jelen - žejen temnih zakonov, po katerih teče svet. Te temne zakone sta nenehno spodjedala svoboda in Bog. Svoboda je ponujala večnost, Bog je ponujal večnost. In ta prokleta večnost rabi za svoj obstoj nedolžne žrtve. Pa kaj še hočejo?!

Vse pogrebne slovesnosti so bile strupeno spogledovanje. Maja tega ni znala objasniti, premalo je verjela v besede, zato se ji je zdelo vse samo po sebi umevno, to se pravi, da je v laž le verjela, celo potrebovala jo je. To je bil usoden nesporazum med nama, ki ga je včasih celila z dolgimi pripovedovanji o ljudeh z vasi. Ti samogovori niso imeli nobenega prav razumljivega cilja. Po vasi pa se je dalje šepetalo o čudnem pogrebu.

"Far se je vsilil Škapinovki."

"Gospod župnik je tako ganljivo povedal, da sem ves dan jokala."

"Zakaj niso šli pa z venci v cerkev?"

"Komunisti ja ne smejo v cerkev."

"Saj jih niso nosili sami komunisti."

"Strah, vidiš, strah je to."

"Kaj veš, lahko ti vzamejo delo."

Župnik ni rekel ničesar. Zato ni rekel nič, ker je lep, svetel in ker

ni požrešen. Ali pa lahko tudi zato, ker se je bal, da bi ga zaprli, saj so jih že toliko.

"Oblast ni noben iks epsilon, " je rekel tovariš iz okraja na sestanku. Iz tega pa se da sklepati, da je oblast hudičevo resna zadeva, ki so ji tuje zmote, saj je vse že pred več sto leti napisal Marx, pa Engels mu je pomagal. Tako so nam povedali, Da o Stalinu na tem mestu ne bi še posebej razpravljali.

Premišljevanje in utrip svobode sta bili pa dve stvari, tako kot sta dve stvari smrt in pogreb. Smrt je smrt, pogreb je pa življenje. Misli so namreč na vsakem koraku spet in spet iztirile.

"Krucinal, saj ne veš, ali bi radi sito ali lačno čredo."

"Ti si norec, ti si, ti si reakcionar. Govoriš o čredi. Veš kaj je čreda? Čreda, to so krave ali ovce, v najboljšem primeru pa konji."

"Ali pa osli, ti spadaš v tisto čredo."

"Ti si klerikalec, ti si farški magarac, ti boš visel."

Prelivalo se je iz toplarja v lobanjo - la vindi vundi. Življenje pa je teklo dalje, maličili so ga samo dvomi. Stalin pa dobro ve, da je dvom le ostanek fevdalizma in fašizma, zato pere naše pameti z ideali. Kot milnica so beli, gladki, vabljeni.

Marjana so zagrebli. Tistega majhnega nesporazuma pa ni prikrila lahka slovenska zemljica. Spet in spet je kdo podrozal v osje gnezdo in so se zagnale ose ter nas opikale po obrazu, da smo bili kot Mongolci. Če smo kasneje malo pomislili, smo se kesali, da trapamo v stvari, v katere se ne razumemo, oziroma, da izzivamo božjo previdnost.

Je rekel gospod, da imamo preveč Adamovega izvirnega zla v sebi. To bomo vse razčistili, saj smo brihtni in veliko nas je.

Kadar venci na grobovih osuše, postane žalost svobodnejša, manj je v njej brezglavega beganja, več pa urejene vere. In če je v grobu celo žrtev, se zberemo na britofu in jo častimo. Častimo jo tako, da kropimo grob, da zapojemo, da hodimo z ideali v dušah mimo, da zbrano pomolimo, ali pa celo tako, da se spomnimo na življenje in se nasmejemo.

Marjanov grob je ostal dolgo nedotaknjen. Slednjič je župnik oznanil mašo zadušnico - slovesen obred - oddolžitev Marjanovemu hotenju in nehanju.

70 Tistega jutra so me določili za ministranta.

Maša se je začela ob sedmih zjutraj in veliko državljanov se je zbralo. V svečanem sočutju so sledili gospodovemu in mojemu premikanju pred oltarjem. Bog je svoje usmiljenje sporočal zapleteno kot na sestankih tovariš iz okraja. Marjanova mama je sedela v drugi vrsti. Teman plet je delal iz nje starko - izmučeno, a hkrati vso zaverovano v mir, ki so ga sproščale rumene sveče in grmade milosti, ki jih je zaslužila v tem zbranem zboru. Ljudje so potemneli, kot da so se šele sedaj prav zavedeli Marjanovega odhoda. Cerkev je vsa trepetala v zatohlem miru. Dolgo je trajalo in po maši smo kot skesani lezli na grob. Drug za drugim.

Župnik je na grobu žebiral molitve, jaz sem vihtel kadilnico. Modrikast dim je potolažil obup. Okrog nas so se zgostili križi. Škapinova Zora je stala tik ob gričku posušenih vencev - zazrta vase.

Ljudje so molili in mislili na oblake, ki so oznanjali dež. Stara mama je molitev stresala kot nebo točo, ki prizadene le nedolžne kmete. Ded je ostal zadaj in se prijel za zavihek pri suknjiču. On ni žebiral, on je molitev pripovedoval, češ, tako mora biti, tudi to bo minilo, ostanimo zbrani in poslušajmo, kaj pravijo učeni ljudje, ki vedo, kaj je zabloda. To, da smo ostali brez enega, še ne pomeni, da bo socializem hudič vzel. Vztrajajmo!

Vas je bila mrtva, daleč za nami. Ura je bila tričetrt na osem, molitve pa so bile dolge. Čutil sem, kako so se nekateri šolarji s torbami odmaknili in stekli.

Šola. Spet me je spreletelo.

Ob osmih - da točno ob osmih. Tovarišica Agata ne pozna šale. Maša gor, maša dol. Ob osmih je šola. Ministriranje - kaj pa je to.

Pa je gospod spet začel, še en očenaš, pa še eden, kot da mu jih narekuje Bog. Pogledal sem ga in mu s pametjo dopovedoval. Šolo imam, slišite gospod, zamudil bom, tovarišica Agata me bo zaprla, mamó bo poklicala na zagovor. Slišite! Kot Franckova lajna je nadaljeval.

V zvoniku je udarilo. Osemkrat. Oglednil sem se, nobenega šolarja ni bilo več. Čast bodi očetu in sinu in svetemu duhu. Mencal sem, žalost je splahnela kot pesem.

Šola. Tovarišica Agata.

Z gospodom sva pokropila. On je kropil, kot da bo dan večni. Potem se je odmaknil s svečano mirnostjo. Pa je bilo tudi nekoliko kljubovalnosti in zlobnega cinizma v njegovem liturgičnem početju. Ljudje so kropili, se križali in pomolili. Eni so bili zbrani, drugi raztreseni kot jaz - nestrpni, siti smrti in porazov.

Potan sem postajal. Kot da lezejo modrasi iz mene. Kje bi se uscal in potem sedel ter počakal večnega življenja.

Šola. Brez usmiljenja.

Ko so vsi pokropili, sem vzel kotliček in stekel ter počasi dohajal milosti, ki jih je med mašo sporočal Bog. Spet je udarilo. Četrť na devet. Pred šolo je bil že zdavnej mir. Na cerkveni stopnički sem se zapletel v krilo in telebnil, da je zazvonilo s kotličkom po tleh. Blagoslovljena voda se je polila po cerkvi, meni je ušlo, čutil sem mokro. Poiskal sem se in predmete tudi ter se znašel v zakristiji. Gospod je slonel ob pultu in bral brevir. Zdaj sem ga sovražil. "Hvaljen Jezus".

Pred cerkvijo sem opravil in tekel v ogenj. V šolski veži je bilo tiho kot v grobu. Odprl sem vrata in planil v razred. Sam. Sredi miru. Sam. S smrtjo in s tovarišico Agato. Potrkati bi moral. Osel.

"Ministriral sem, za Marjana veste. Dolgo je bilo in .. in padel sem."

Ponavljalci so se smejali, prej sem mislil, da mi bo kdo pomagal - kdo od ta močnih. Če bi bila tovarišica Elza, bi se sedaj smejali.

"Kakšna maša, potrka se tudi, ko se vstopi v razred, saj nismo razbojniki."

Gledal sem jo in jo ljubil ter jo pomiloval, da jo moram ljubiti jaz. Tudi njo je osvajala zadrega. Pogledala je po razredu, pa spet mene. Če bi bila to tovarišica Elza, bi se pa zdaj resnično vsi zasmejali in s tem prekleli vse zakone, od katerih eden pravi tudi, da je na koncu srečnega življenja smrt.

Razred ji ni ničesar sporočil, niti tega ne, da se mu smilim. Vsem se je v rit*pišila*moja stiska. Bolj ko me bo kaznovala, večja bo njihova sreča. Pa kaj bi rekel na vse to Josif Visarionovič Stalin? Kaj bi rekel ... Bog? Bog za tovarišico Agato ne obstaja.

"Sedi in piši!"

TOVARIŠICA, PROSIM VAS, ČE BI DANES
POPOLDNE PRIŠLA NA POGOVOR V ŠOLO,
KER VAŠ SIN ZAMUJA ŠOLO!

Kaj pa tisti, ki furajo, kaj pa coprница Maja, ki je šla z mamó, prokleta Platnarico, za tri dni v Ljubljano, kaj pa ... ? Zakaj si pa takrat jokala, ko so devali Marjana v grob, ko je gospod žebiral "obudi ga gospod ..."

Ko je končala z narekom, se je spet obrnila k meni.

"Vstani in povej, kaj je to voda!"

Vsi so se ozrli vame in čakali. Dolgo.

"Voda je tekočina, ki goni elektrarne. Elektrifikacija in industrializacija so naloge. So naše naloge."

"Kakšne barve je voda?"

"Barve ... ? Zelene."

"Maja povej!"

Vstala je golazen in vse povedala.

"Voda je brezbarvna tekočina. Z vodo namakamo polja. Morje je naše bogastvo. Ribe in ladje."

"Da, ribištvo in ladjedelništvo," sem nadaljeval in se zavedal, da sem revež. Ubog sem. Kaj bi moral storiti, saj je v meni tisto. Tisto o reki in Marjanu.

Jutro je lezlo v dopoldne in med odmorom sem obsedel v klopi sam. Sam ...

73 (Iz zbirke novel "Dobro jutro, svoboda")

